

Historie čínské medicíny

- Čína – nejstarší živá civilizace
- Homo Pekinensis 700 000-200 000př.n.l.
- Kamenné jehly užívané zřejmě na akupresuru
- kultura Yangshao 5.-3. tisíciletí př.n.l.,
- 3 mýtické dynastie - XIA, SHANG, ZHOU
- Želví krunýře dynastie Shang – první zmínky jin-jang, akupunktura, gynekologie
- přesná datace, kompas, střelný prach, papír, tisk
- TČM spjata s dějinami Číny

Tradiční čínská medicína

Trojice mýtických císařů

- **Fusi - (Fuxi)**- 2852- 2737 - jehly, akupunktura, osm trigramů, I-ťing
- **Šennung - (Shennong)**- 2737 - 2697 - božský zemědělec, léčivé byliny,
- **Chuang - t'í (Huang di)** - 2697 – 2597
Chuang Ťi Nei ťing – Vnitřní kniha Žlutého císaře

Chuang- ti Nej-t'ing (Huangdi Neijing) - Vnitřní kniha Žlutého císaře (-500 př.n.l.)

- krevní oběh
- psychosomatika
- pagang (bagang) - osmerá osnova
- pět prvků
- akupunkturní body
- základní receptury
- diagnostika

Pravěká evropská akupunktura ?

- Otzi – „muž z ledu „ – - 3350 - 3100 př.n.l.
- 45 let, 50kg, 160cm – infekce hlísty, artroza nosných kloubů, zuby zcela bez kazů, násilná smrt
- Výskyt nedekoratívního tetování v místě akupunkturních bodů léčících zažívací obtíže a bolesti kloubů.
  - Ve váčku u pasu nalezeny byliny léčící infekce hlísty
- „Skytský jezdec“ – Pazyryk - - 400 př.n.l.

Nález dekorativního tetování na pažích – zvířecí motivy i nedekoratívního tetování, které se shoduje s polohou akupunkturních bodů

Dějiny akupunktury

- **Cu-pi š-i maj t'iou t'ing** – Kniha moxibusce jedenácti jinových a jangových drah (- 770 – 221 př.n.l.)
- **Nei t'ing – Suwen a Ling-šu** – Základní otázky a Zázračný čep (-500 př.n.l.)
- **Nant'ing** – Kniha složitostí (5.-3 st.př.n.l.)
- **Čen-t'iou t'ia-i-t'ing** – Chuang Fu-mi (256-282 n.l.)
- **Tchungžen čent'iou šusue t'ing** (1026) bronzové modely
- **I-cung t'in tien c'tiu sinfa** – (1742)

Dějiny čínské fytoterapie

- **Wu-š'-er ping-fang** - RECEPTY NA 52 CHOROB 206 př.n.l.
- Čang Čung-ťing (150-215 n.l.) - **Šangchanlun** - POJEDNÁNÍ O ZRANĚNÍ CHLADEM, **Ťin-kchuej jaolue** – OBSAH ZLATÉ SKŘÍNKY
- Sun S'miao (581-682)- **Čchien-ťin jao-fang**- RECEPTY ZA TISÍCE ZLATÝCH
- Li Š'-čen (1518-1593)- **Pen-cchao kang-mu** - OSNOVA LÉKOPISU
- Wang Ang - **Pencchao peijao** - KOMENTÁŘE K ESENCI z herbářů 17.stn.l.

Hrobka z *Mawangdui* - Mawangtuej

- Období západních Chanů – 206 př.n.l. – 24 n.l.
- Texty psané na hedvábí, bambusových destičkách, dřevěných destičkách
- Tao te t'ing, Cu-pi š'í maj t'iou-t'ing, Maj-fa, Wu-š'er ping-fang, Jang-šeng-fa apod.
- Popsáno 100 chorob, 280 bylinných receptů, 52 syndromů atd

Nant'ing – Kniha složitostí

Doba vzniku a autor neznámý ale připisuje se : **Pien-čchue** – 5. – 3. st.př.n.l

(S´ma Čchien 145-87 př.n.l.)

Bianque - vzkříšení prince státu Kuo – pomocí akupunktury a bylin, bohužel následkem intrik údajně popraven

Chunyu Yi – Čchun-ju I - Kníže sýpek – 25 historicky prvních chorobopisů v Číně

Slavní čínští lékaři

- **Chua Tchuo – Hua Tuo** – (25 – 220 n.l.)

Generál, lékař - akupunktura, byliny,
chirurgické zákroky, cvičení pěti zvířat

Čang Čung-t'ing – Zhang Zhong Jing

(150-215) – dílo **Šangchanlun** – Pojednání o
zranění chladem, **Ťin-kchuej jao-lue fang** –
Recepty obsahu zlaté skřínky

**Chuang-fu Mi – Huang-fu Mi – Čen-t'iou t'ia-
i-t'ing** – Abeceda akupunktury a moxibusce

Slavní čínští lékaři

- Wang Šu-che – *Wang Shu-he* – 3.-4.st.n.l.

Maj ťing – *Maijing* – Kniha o pulzech

- Sun S´miao – *Sun Simiao* – 581 – 682

Jao wang – Král léčiv – *Recepty za tisíce zlatých* - čínská „Hipokratova přísaha“

Li Š´čen – *Li Shizhen* – *Pencchao gangmu*,
Pinchu majsue

Wang An - *Wang Ang* – *Pencchao pejjao*

Wu Čchien – *Wu Qian* - *I-cung t'in t'ien*

Kontakty se západem

- **Wang Šu-che – Maj-t'ing** – KNIHA o PULZECH (265 – 316) – přeložena do arabštiny Rašid al Din al Hamadani a vydána 1313 jako Tank Suk Nameh – Sulejmanova knihovna – Istanbul
- 1671 – Secrets de la Médecine des Chinois – neznámý francouzský jezuita
- **Mateo Ricci** – 1552 - 1610
- **Joseph Needham** – Celestial lancets 1980
- **Elisabeth RoCHAT de la Valeé**

Novodobé dějiny Číny v medicíně

- Stagnace pozdně dynastického období
1600 – 1911
- Čínská republika – 1912 – 1949
- Čínská lidová republika – 1949 – Mao
Tsetung - *Mao Ze-dong*
  - Velký skok – 1958 – 1960
  - Kulturní revoluce – 1966 – 1976
  - Teng Siao-Pching – *Deng Xiao-ping* -
reforms – 1978 - 1988**

Léčebné obory čínské medicíny

- Akupunktura
- Fytoterapie - dietetika
- Masáže – akupresura – *tuina* - *anmo*
- Cvičení

Proč je TČM moderní ?

- V USA ročně zemře 100 000 lidí na nežádoucí účinky léků přičemž v 94% se to prokáže až na pitvě nebo během umírání
- (Citace vzata z : Danielova D. : Program zdraví a ochrana spotřebitele 2007 – 2013. Acupunctura bohemoslovaca 1-2.2006 str 25)

Nežádoucí účinky aku 14/10 000 ošetření
z 32 000 ošetření přičemž žádné závažné.

(Citace vzata z :

BMJ 2001, 323 : 485-486 (1 Sept)

Averse effects following acupuncture :
prospective survey of 32 000 consultations
with doctors and physiotherapists) 486-487

- Pětina světové populace získává čtyři pětiny všech příjmů
- Moderní zdravotní péči si může dovolit jen 20% nejbohatších obyvatel planety v nejbohatších státech a i ti mají velký problém to zaplatit
- Lidstvo spotřebovalo od 2. světové války více přírodních zdrojů než za svou celou historii do té doby.

WHO - SZO

- Čím větší spotřeba léků tím větší nemocnost
- Je třeba více prevence, je to mnohem levnější než léčba
- **Podpora tradičních medicín**
- V USA a západní Evropě 60-70 % obyvatel vyhledává alternativní léčbu

Citace

- BMJ 2002, 325-990 2 Nov _ Three out of four Germans have used complementary or natural remedies
- Coulter I.D. : The rise of complementary and alternative medicine. Medical Journal of australia. Vol 180, 7 June 2004, p. 587 – 589
- Křížová E. a kol.: Jak využívají čeští pacienti alternativní léčebné postupy a jak hodnotí jejich efekty? Praktický lékař 81, 2001 č. 1

----- Situace TČM v Číně -----

- V každé provincii komplex univerzity TČM i s nemocnicí a výzkumem – 3 000 center
- **1/3 nákladů na léky v Číně tvoří rostlinné léky čínské medicíny**
- Dva typy lékařských fakult – absolventi musí složit zkoušky i z protilehlého oboru stejně jako každá nemocnice musí mít i oba typy oddělení.

Situace TČM v USA

- Každý stát unie má vlastní VŠ TČM nelékařského směru vychovávající odborníky na TČM
- V roce 2012 se v USA předpokládá výdaj 47 bilionů USD na rostlinné léky proti stárnutí

Situace TČM v Austrálii

- Austrálie – použití komplementární medicíny by mohlo ročně ušetřit **220 milionů dolarů**
- Australané ročně utratí více jak **2.52 biliónů dolarů na různé metody komplementární medicíny včetně akupunktury a bylinné léčby**

Situace TČM ve světě

- Všechny velké země mají vlastní VŠ výuku TČM
- Asie – Čína, Japonsko, Indie, Indonésie atd
- Austrálie – vlastní výzkumné ústavy, VŠ
- Rusko – vlastní výzkumné ústavy VŠ
- Evropa – Velká Británie – 5 VŠ, bakalářské, magisterské, doktorandské studium
- Portugalsko, Španělsko, Rakousko atd.

Situace TČM v ČR

Československá SinoBiologická společnost -
studium TČM od roku 1990

Tři obory – akupunktura,
fytoterapie, masáže - praxe.

Spolupráce s čínskými
univerzitami - diplomy
nejsou úředně uznávány

Literatura o čínské medicíně v angličtině

- **Maciocia Giovanni** – The Practice of Chinese Medicine, Churchill Livingstone 1994
- **Ross Jeremy** – Combining western herbs and chinese medicine, Greenfields press 2003
- **Bensky Dan** – Materia medica, Eastland press 2004
- **Lyttleton Jane, Maclean Will** – Clinical Handbook of Internal Medicine, University of Western Sydney 2000
- **Sionneau Philippe**

Literatura o čínské medicíně v češtině - www.tcm.cz

- KLASICKÁ ČÍNSKÁ MEDICÍNA I-V,
Vladimír Ando, Svítání 1995-2001
- DIAGNOSTIKA PODLE JAZYKA v tradiční
čínské medicíně, Giovanni Maciocia,
Svítání plus s.r.o. 2004
- TERAPIE TRADIČNÍ ČÍNSKÉ MEDICÍNY,
Philippe Sionneau, Lu Gang, Svítání 2002
- FARMAKOLOGIE KLASICKÉ ČÍNSKÉ
MEDICÍNY – Svítání plus s.r.o. 2008